

**CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE**

DECIZIE

cu privire la admiterea recursului depus de Autoritatea Națională de Integritate,

în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ghenadie Pereteatcu împotriva Autorității Naționale de Integritate, privind anularea actului administrativ defavorabil,

împotriva deciziei din 13 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău

*(Dosarul nr. 3ra-279/24
NR. PIGD 2-21147800-01-3ra-27032024)*

Evaluarea conflictului de interese și proporționalitatea sancțiunilor aplicate de Autoritatea Națională de Integritate. Verificarea acțiunilor subiectului controlului sub aspectul influenței de relațiile personale.

Judecătoria Chișinău, sediul Râșcani, jud. L. Holevițaia,
Curtea de Apel Chișinău, jud. V. Negru, I. Dutca, E. Palanciuc

15 mai 2025

Textul corespunde originalului

Examinând recursul depus de Autoritatea Națională de Integritate

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte*,

Diana Stănilă,

Ion Malanciuc, *judecători*,

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 6 octombrie 2021 și 8 octombrie 2021, Ghenadie Pereteatcu a depus cerere de chemare în judecată împotriva Autorității Naționale de Integritate privind anularea actului de constatare nr. 285/25 din 15 septembrie 2021.

2. În motivarea acțiunii a indicat că, la data de 15 septembrie 2021, Inspectoratul de Integritate al Autorității Naționale de Integritate a întocmit actul de constatare prin care s-a stabilit încălcarea de către Primarul satului Băxani, raionul Soroca, Ghenadie Pereteatcu a regimului juridic al conflictelor de interese în perioada exercitării mandatelor de primar, prin angajarea în câmpul muncii a soției sale Tatiana Pereteatcu și a fiicei sale Maria Bezan, în serviciul de bibliotecar și arhivar. Tot prin acest act administrativ, s-au stabilit sancțiuni în privința lui Ghenadie Pereteatcu, și anume decăderea din dreptul de a ocupa o funcție publică, inclusiv funcția de primar și includerea în Registrul de stat al persoanelor care au ocupat interdicții de a ocupa funcții publice sau de demnitate publică.

3. Reclamantul a considerat că actul de constatare este ilegal și urmează a fi anulat, menționând că inspectorul de integritate a statuat că Primarul satului Băxani ar fi admis situații de conflict de interese, prin nedeclararea conflictului de interese, de neabținere de la emiterea ordinelor și dispozițiilor ce vizează angajarea și activitatea de muncă a persoanei apropiate.

4. Menționează că, inspectorul de integritate a citat dispozițiile art. 12 alin. (3) din Legea nr. 133/2016, însă, nu a descris în ce mod persoana apropiată ar fi putut influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului de primar.

5. A afirmat că pentru a constata existența conflictului de interese, este necesară întrunirea a 2 condiții, și anume să fie o persoană apropiată și să fie în măsură să influențeze exercitarea obiectivă și imparțială a mandatului de primar. În speță, prima condiție este întrunită, pe când, cea de a doua condiție nu a fost probată, nefiind clar cum ar putea un bibliotecar să influențeze exercitarea mandatului.

6. A notat că, în procedura de control a prezentat inspectorului de integritate explicații, reiterând că nu vede un conflict de interese pe motiv că

exercitarea serviciului de bibliotecar și arhivar nu influențează exercitarea obiectivă și imparțială a mandatului de primar, or, prerogativa primarului în cadrul administrației publice locale, este de a pune în aplicare deciziile organului decizional, iar atribuțiile unui bibliotecar și arhivar nu se intercalează și nu influențează mersul exercitării atribuțiilor de primar.

7. Susținut că actul de constatare a fost emis cu încălcarea prevederilor art. 33 lit. b) din Legea nr. 132/2016, care garantează persoanei supuse controlului dreptul de a fi asistat de un avocat sau reprezentat. În cadrul procedurii nu s-a respectat acest drept.

8. Comunică că, decizia Autorității Naționale de Integritate este contrară Constituției RM, care prevede și consacră principalele drepturi și libertăți ale omului, inclusiv și dreptul la muncă. În cazul în care capul familiei este primar, ceilalți membri ai familiei fiind lipsiți de dreptul la muncă, inclusiv și la munca de personal tehnic.

9. Subliniază că, după efectuarea controlului de integritate, inspectorul urma să înceteze procedura de control, pe motivul neconstatării existenței intereselor personale, prin emiterea actului corespunzător, fapt reglementat de dispozițiile art. 34 alin. (4) din Legea nr. 132/2016.

10. La 29 noiembrie 2022, avocatul Ludmila Stoianov în interesele lui Ghenadie Pereteatcu a depus cerere privind modificarea și concretizarea cerințelor.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

11. Prin hotărârea 13 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani, acțiunea în contencios administrativ a reclamantului Ghenadie Pereteatcu împotriva Autorității Naționale de Integritate a Republicii Moldova privind anularea actului administrativ individual defavorabil – actul de constatare nr.285/25 din 15 septembrie 2021, s-a respins ca fiind neîntemeiată.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE APEL

12. La 13 ianuarie 2023, avocatul Ludmila Stoianov în interesele lui Ghenadie Pereteatcu a depus cerere de apel împotriva hotărârii 13 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani, iar la 2 martie 2023 a depus cerere de apel motivată, solicitând admitere apelului, casarea hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Râșcani din 13 decembrie 2022, cu emiterea unei noi hotărâri privind admiterea integrală a acțiunii.

POZIȚIA INSTANȚEI DE APEL

13. Prin decizia din 13 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a casat integral hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, din 13

decembrie 2022, emise în cauza de contencios administrativ la acțiunea înaintată de către Ghenadie Pereteatcu împotriva Autorității Naționale de Integritate, privind anularea actului administrativ defavorabil. S-a emis o nouă decizie prin care s-a admis acțiunea înaintată de către Ghenadie Pereteatcu împotriva Autorității Naționale de Integritate, privind anularea actului administrativ defavorabil. S-a anulat actul de constatare nr. 285/25 din 15 septembrie 2021, emis de Autoritatea Națională de Integritate.

14. În motivarea soluției, instanța de apel a reținut că, procedura de control efectuată în privința lui Ghenadie Pereteatcu s-a desfășurat cu încălcarea termenilor procedurii administrative, stabilită de Codul administrativ, constatând că, sesizarea în privința lui Ghenadie Pereteatcu a fost depusă pe 17 martie 2021, procesul-verbal de inițiere a controlului a fost emis la 14 aprilie 2021, iar actul de constatare a fost întocmit la 15 septembrie 2021, iar aceste circumstanțe denotă în mod cert, că inspectorul de integritate a încălcat termenii de efectuare a controlului în privința reclamantului, stabiliți de Codul administrativ, încălcare ce denotă ilegalitatea actului contestat.

15. A mai notat că, începutul termenului de control corespunde zilei în care la Autoritatea Națională de Integritate a fost înregistrată sesizarea în privința lui Ghenadie Pereteatcu, adică datei de 17 martie 2021 și, respectiv, procedura de control urma a fi închisă în termen de 30 zile, adică la data de 17 aprilie 2021. Atestă, că în cazul în care, inspectorul de integritate nu a reușit realizarea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, acesta era în drept să solicite prelungirea termenului de efectuare a controlului. Cu toate acestea, la dosarul cauzei nu se regăsește un demers de prelungire a termenului de efectuare a controlului, precum și nu se regăsește decizia de prelungire a acestui termen.

16. A reiterat că, pe toată durata procedurii administrative de 6 luni, inspectorul de integritate nu a întreprins un volum excesiv de mare de acțiuni, limitându-se doar la solicitarea unor acte de la Comisia Electorală Centrală și Primăria satului Băxani, informarea subiectului declarării despre inițierea controlului, solicitarea informațiilor despre declararea conflictului de interese, situație ce denotă, că termenul de efectuare a controlului, este exagerat de mare și nejustificat. Mai mult, reține că, în perioada 17 august 2021 – 15 septembrie 2021, în cadrul procedurii de control inițiate în privința lui Ghenadie Pereteatcu, în general nu au fost efectuate careva acțiuni, situație ce denotă, că depășirea termenului de efectuare a controlului este imputabilă inspectorului de integritate, care pe parcursul a aproximativ o lună, nu a întreprins nici o acțiune, procedura de control a respectării regimului juridic al conflictelor de interese, fiind afectată grav de vicii de legalitate.

17. Totodată în susținere concluziei expuse a reținut și ordinul Autorității Naționale de Integritate nr. 4 din 22 ianuarie 2018, prin care a fost aprobată

Metodologia de efectuare a controlului averii și al intereselor personale și privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, al restricțiilor și a limitărilor.

18. A notat că, pentru existența unui conflict de interese real consumat, trebuie să fie întrunite cumulativ patru condiții: (i) persoana să fie subiectul declarării în temeiul art.3 al Legii 133/2016; (ii) subiectul declarării a semnat un act juridic/administrativ care vizează persoane ce îi sunt apropiate; (iii) subiectul declarării nu a depus declarația privind conflictul de interese real (declarația nu a fost înregistrată în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese); (iv) semnarea actelor a influențat sau a putut influența exercitarea imparțială și obiectivă a funcției publice. Corespunzător, pentru existența conflictului real de interese consumat aceste patru condiții trebuie să fie întrunite cumulativ, astfel, atribuția inspectorului de integritate de a constata existența conflictelor de interese prevăzută la art.19 Legea 132/2016, nu este un procedeu tehnic de a constata existența/inexistența actelor semnate sau existența/inexistența declarației cu privire la un conflict de interese. Această atribuție constă în stabilirea stării de fapt și clarificarea întrunirii tuturor condițiilor ce rezultă din lege.

19. În litigiu, reține că, nici unul din participanții la proces nu a negat faptul, că Ghenadie Pereteatcu este subiect al declarării potrivit art. 3 al Legii nr. 133/2016 și că aceasta a semnat actele ce o vizează pe fiica sa. Circumstanțele respective atestă, că primele două condiții stabilite de legiuitor în norma art. 12 din Legea nr. 133/2016, sunt întrunite.

20. Referitor la cea de a treia condiție, a subliniat prevederile art. 12 al Legii nr. 133/2016, deducând că dovada de depunere a unei declarații privind conflictul de interese real se confirmă prin înregistrarea acestei declarații în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese a organizației publice, iar lipsa depunerii declarației se probează prin lipsa înregistrării acesteia în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese a organizației publice. La caz, a constatat că Ghenadie Pereteatcu nu a declarat despre conflictul de interese apărut atunci când a emis/semnat actele juridice/administrative în privința persoanelor apropiate.

21. Referitor la cea de a patra condiție, Completul a notat că, definitiv pentru constatarea existenței unui conflict de interese real consumat inspectorul de integritate urma să clarifice dacă emiterea/semnarea actelor emise de reclamantă în privința persoanelor apropiate, a influențat sau a putut să influențeze îndeplinirea imparțială și obiectivă a funcției.

22. Curtea de Apel a indicat că, inspectorul de integritate nu a constatat dacă, în momentul când a semnat actele juridice/administrative și-a îndeplinit imparțial și neobiectiv funcția și a oferit careva facilități în raport cu alți angajați.

23. A considerat că, nu există premise din care să se deducă concluzia că la soluționarea și semnarea actelor, Ghenadie Pereteatcu și-a îndeplinit imparțial și neobiectiv funcția, în condițiile în care, conform legislației muncii, angajatorul este obligat să emită anumite acte în baza cererii angajatului (acordarea concediului, eliberarea din funcție), marja de discreție în acest caz fiind egală cu zero. În același fel, inspectorul de integritate nu a constatat dacă la semnarea actelor indicate în actul de constatare, Ghenadie Pereteatcu și-a îndeplinit imparțial și neobiectiv funcția și a oferit careva facilități în raport cu alți angajați. Corespunzător, a conchis că, nu există premise din care să se deducă concluzia că la semnarea actelor litigioase, Ghenadie Pereteatcu și-a îndeplinit parțial și subiectiv funcția.

24. Totodată, inspectorul de integritate a omis să indice, care a fost interesul lui Ghenadie Pereteatcu la emiterea dispozițiilor/ordinelor de acceptare a cererilor de demisie, nu a motivat, în ce mod, apelanta/reclamantă a încălcat prevederile legale la emiterea dispoziției de acceptare a demisiei și care a fost interesul material al acesteia la acceptarea demisiei. De asemenea, inspectorul de integritate nu a constatat întrunirea cumulativă a celor patru condiții pentru existența unui conflict de interese real consumat, astfel, nu a constatat încălcarea de către Ghenadie Pereteatcu a regimului juridic al conflictelor de interese, motive pentru care se deduce, că soluția primei instanțe este neîntemeiată.

25. A mai indicat că, actul de constatare este neîntemeiat și din motiv că, inspectorul de integritate a omis să-și motiveze decizia de a-l decădea pe Ghenadie Pereteatcu din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, inclusiv funcția de primar, pe o perioadă de 3 ani de la data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitive a actului de constatare, sub aspectul proporționalității, reiterând că, la aplicarea sancțiunii sub formă de privare a persoanei de dreptul de a exercita funcții publice sau funcții de demnitate publică, inspectorul de integritate urmează să motiveze, prin prisma principiului proporționalității, aplicarea unei astfel de sancțiuni.

26. Concluzionează instanța de apel că, la caz, sancțiunile aplicate de inspectorul de integritate, în mod evident aduc atingere drepturilor subiectului declarării, în special dreptului de a deține funcții publice și funcții de demnitate publică. Prin urmare, la aplicarea acestor sancțiuni, inspectorul de integritate era obligat să ia în considerare necesitatea aplicării și respectării principiului proporționalității, inclusiv, fiind obligat să-și motiveze soluția de aplicare a sancțiunilor, prin prisma scopului legii nr. 133/2016.

27. De asemenea a menționat că, în practica sa, Autoritatea Națională de Integritate, conducându-se de principiul proporționalității, a emis acte de constatare a încălcării regimului juridic al conflictelor de interese de către

subiecți ai declarării, însă, nu a aplicat și sancțiunea de încetare a raporturilor de muncă ori de serviciu ale subiectului declarării, motivând că aceasta fiind disproportională cu abaterea admisă. În condițiile speței, din analiza actului de constatare întocmit în privința lui Ghenadie Pereteatcu, nu rezultă că inspectorul de integritate ar fi examinat cel puțin situația prin prisma analizei principiului proporționalității, atunci când a dispus aplicarea sancțiunilor pentru încălcarea regimului juridic al conflictului de interese.

28. A notat că, art. 23 alin. (6) din legea nr. 133/2016 stabilește în mod expres, că subiectul declarării eliberat sau destituit din funcție este decăzut din dreptul de a mai exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale. În speță, inspectorul de integritate l-a privat pe Ghenadie Pereteatcu inclusiv de dreptul de a exercita funcția de primar, care este o funcție electorală, fără a-și motiva soluția adoptată.

29. Instanța de apel indică că, un alt aspect este și acela că, la emiterea actului de constatare în privința lui Ghenadie Pereteatcu, inspectorul de integritate a încălcat principiul securității mandatului de primar obținut în cadrul alegerilor locale din 2019. Pretinsul conflict de interese a fost admis de Ghenadie Pereteatcu în perioada exercitării funcției de primar, obținută în cadrul alegerilor locale din 28 iunie 2015, iar pe perioada exercitării mandatului de primar validat prin hotărârea Judecătorei Soroca din 29 octombrie 2019, Ghenadie Pereteatcu nu a emis careva acte administrative și / sau juridice cu încălcarea dispozițiilor Legii nr. 133/2016.

30. Prin urmare, constată, că prin actul de constatare emis pe 15 septembrie 2021, cu derogare de la prevederile legale, inspectorul de integritate a dispus inițierea procedurii de încetare înainte de termen a mandatului de primar al Baxani, mandat în cadrul căruia nu au fost admise conflicte de interese și care, potrivit prevederilor legislației în vigoare, se bucură de prezumția legalității și securității exercitării mandatului.

31. Atestă instanța de apel că, Legea nr. 133/2016 sancționează cu încetarea mandatului înainte de termen, persoanele care au admis încălcări pe perioada exercitării mandatului, iar în condițiile speței constată că, după validarea mandatului primarului satului Băxani, Ghenadie Pereteatcu, obținut în cadrul alegerilor locale din 20 octombrie 2019, apelantul /reclamant nu a emis / semnat acte juridice / administrative cu încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

32. La 29 decembrie 2023 și 10 aprilie 2024, Autoritatea Națională de Integritate a depus recurs împotriva deciziei din 13 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 13 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău cu emiterea unei noi decizii prin care cerere de chemare în judecată înaintată să fie respinsă ca neîntemeiată.

ARGUMENTELE RECURSULUI

33. În motivarea recursului, Autoritatea Națională de Integritate a invocat că, nu este de acord cu decizia Curții de Apel Chișinău din 13 decembrie 2023, deoarece la emiterea actului judecătoresc instanța a aplicat eronat normele de drept material. La examinarea cauzei nu au fost constatate, elucidate pe deplin și dovedite circumstanțele care au importanță la soluționare justă a cauzei.

34. Notează că, argumentul instanței de apel vis-a-vis de nerespectarea art. 60 din Codul administrativ al RM, nu poate fi reținut, îl consideră drept greșit și irelevant, neaplicabil speței judecate, deoarece potrivit normei nominalizate supra, există și o excepție, termenul general în care o procedură administrativă trebuie finalizată este de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Din motive justificate legale termenul general poate fi prelungit cu cel mult 15 zile. Alin. (5) al aceluiași articol prevede prelungirea termenului procedurii administrative până la 90 de zile.

35. Cu toate acestea, Codul administrativ al RM nr. 116/2018, cât și Legile cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr. 132/2016 și privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 2016, Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017, sunt legi organice, iar, potrivit prevederilor art. 7 alin. (3) din Legea cu privire la actele normative nr. 100 din 22.12.2017, în cazul în care între două acte normative cu aceeași forță juridică apare un conflict de norme, se aplică prevederile ultimului act normativ adoptat, aprobat sau emis, ca excepția situațiilor prevăzute la art. 5 alin. (3) și (4).

36. Totodată, potrivit prevederilor art. 27 din Codul administrativ al RM nr. 116/2018 în cazul în care prezentul cod sau alte legi speciale nu impun un anumit termen, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze într-un termen rezonabil.

37. Prin urmare reține că, nu poate fi aplicat termenul de 30 de zile de finalizare a procedurii administrative menționate în Codul administrativ al RM nr. 116/2018, deoarece Autoritatea la emiterea actelor de constatare se ghidează de prevederile normelor speciale, care la momentul emiterii actului administrativ contestat nu prevedeau expres un termen de efectuare a controlului.

38. La caz, pentru actele de constatare ale inspectorilor de integritate, legea specială Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate prevede un șir de termeni de procedură realizați în interiorul procedurii administrative (de exemplu verificarea prealabilă a sesizării, pentru a decide inițierea sau refuzul inițierii unui control- 15 zile; prezentarea informației solicitate de către persoanele fizice sau persoanele juridice de drept public ori privat în cadrul unui control inițiat - 15 zile; prezentarea punctului de vedere de către persoana supusă controlului-15 zile; prezentarea

punctului de vedere de către persoana supusă controlului, urmare a invitației repetate a inspectorului de integritate - 15 zile, la expirarea a 30 zile de la remiterea primei invitații neconfirmată ca și recepționată) care, cumulativ, depășesc substanțial termenul general de 30 de zile statuat de Codul administrativ al Republicii Moldova.

39. Notează că, intimatul/reclamantul la depunerea acțiunii în instanța de judecată s-a condus de prevederile art. 36 alin. (1) din Legea nr. 132/2016 care prevede termenul de 15 zile de contestare a actului de constatare și nu de termenii indicați în Codul administrativ al RM nr. 116/2018.

40. Astfel, pe de o parte se respectă și se acționează în corespundere cu legile speciale ale Autorității, iar, pe de altă parte se invocă nerespectarea termenilor indicați în Codul administrativ al RM nr. 116/2018 ceea ce consideră total incorect și drept o apreciere greșită a instanței de judecată inferioare.

41. Indică că termenul de efectuare a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților și limitărilor a fost introdus prin Legea nr. 130 din 07.10.2021 pentru modificarea unor acte normative, în vigoare din data de 29.10.2021, prin care s-au operat modificări și completări la Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (art. 37 alin. (6) al Legii nr. 132/2016 - a fost inclus termenul de 3 luni).

42. La argumentul instanței în ceea ce privește exercitarea dreptului discreționar, încălcarea procedurii și a principiului proporționalității, menționează că, inspectorul de integritate a exercitat atribuțiile funcționale în conformitate cu legislația în vigoare (în redacția aplicabilă la data desfășurării controlului), respectând art. 19, art. 35-art.39 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, art. 23 alin. (4), (6) și (8) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale prin care, în limita cadrului normativ existent a inițiat controlul respectării regimului juridic al conflictelor de interese, control care s-a finalizat cu emiterea actului de constatare nr. 285/25 din 15 septembrie 2021.

43. Subliniază că, generalizând rezultatele controlului, conform propriei convingeri formate în urma examinării sub toate aspectele și în mod obiectiv supozițiile invocate la etapa inițierii controlului și divergențele constatate în cadrul controlului, apreciind materialul probator conform principiilor pertinentei, concludenței, utilității și veridicității, inspectorul de integritate aplicând dreptul discreționar în investigarea stării de fapt și de drept a conchis faptul încălcării regimului juridic al conflictelor de interese de către dl Ghenadie Pereteatcu.

44. Comunică că, inspectorul de integritate a luat act de documente adunate în procedura de control/prezentate din partea persoanelor fizice și

juridice și, faptul că, intimatul/reclamant dl Ghenadie Pereteatcu, primar al s. Băxani r-nul Soroca, este subiect al declarării prevăzută de art. 3 alin. (1), din Legea nr. 133/2016 privind declararea și intereselor personale încălcând regimul juridic al conflictelor de interese.

45. În ceea ce privește dreptul discreționar, Autoritatea Națională de Integritate precizează că, potrivit art. 137 alin. (2) Cod administrativ, dacă autoritatea publică poate decide discreționar și doar una din mai multe consecințe juridice este legală, atunci dreptul discreționar al autorității publice se reduce la alegerea consecinței juridice /soluției legale.

46. Notează că, prin actul de constatare nr. 285/25 din 15 septembrie 2021, adoptat de către inspectorul de integritate din cadrul ANI se constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese de către dl Ghenadie Pereteatcu, primar al s. Băxani r-nul Soroca, manifestat prin semnarea /încheierea actelor administrative și juridice în privința persoanelor apropiate („soție” dna Tatiana Pereteatcu - 6 acte administrative și „copil” dna Maria Bezan - 6 acte administrative) în exercitarea mandatului de primar.

47. Menționează că, actul de constatare nr. 285/25 din 15 septembrie 2021 a fost emis în conformitate cu legislația națională în vigoare cu respectarea cadrului legal existent și temei pentru anularea acestuia nu există, inspectorul de integritate al Inspectoratului de Integritate din cadrul Autorității Naționale de Integritate a respectat art. 35 alin. (1), art. 7 alin. (2) lit. a) - c), art. 38 alin. (1) lit. a) al Legii nr. 132 din 17.06.2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate (în vigoare la momentul emiterii actului administrativ contestat).

48. Constată că aplicarea de către inspectorul de integritate a interdicției privind decăderea din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, cu excepția funcțiilor electorale, pe o perioadă de 3 (trei) ani de la data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabile a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese, a fost în strictă conformitate cu prevederile legale.

49. Referitor la argumentul din decizia contestată a Curții de Apel Chișinău privind practica decizională a autorității publice indică că, referirea instanței la actele de constatare din 31 decembrie 2021, din 14 martie 2022 și din 24 martie 2022 nu pot fi luate în considerație, deoarece, prin Legea nr. 130 din 07.10.2021 pentru modificarea unor acte normative, în vigoare din data de 29.10.2021, și prin Legea nr. 96 din 14.04.2022 pentru modificarea unor acte normative au fost operate modificări și completări la Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate și Legea 133/2016 privind declararea averii și intereselor personale, îndeosebi în partea ce ține de sancțiunile aplicate. Iar actul de constatare examinat în prezenta speță, a

fost emis anterior modificărilor legislației în vigoare din 07.10.2021 și 14.04.2022.

POZIȚIA INTIMATULUI

50. Prin referința depusă la 29 aprilie 2024 reprezentantul intimatei avocatul Ludmila Stoianov a solicitat declararea recursului inadmisibil.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

51. Art. 245 din Codul administrativ:

„Recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.”.

52. Art. 245¹ alin. (1) lit. a) din Codul administrativ prevede că:

„Recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție.”

53. Art. 193 alin. (3) și (3¹) din Codul administrativ stabilește:

”(3) Curtea Supremă de Justiție examinează acțiunile în contencios administrativ și cererile de recurs în complete din 3 judecători.

(3¹) În scopul uniformizării practicii judecătorești, completul din 3 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 5 judecători, iar completul din 5 judecători poate decide, prin vot unanim, ca recursul considerat admisibil să fie examinat de un complet din 9 judecători.”

54. Art. 194 alin.(2) din Codul administrativ prevede:

”În procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material”.

55. Art. 247 din Codul administrativ prevede:

„Recursul considerat admisibil se examinează fără înștiințarea și audierea participanților la proces, cu excepția recursului în care se invocă întemeiat art.245¹ alin.(1) lit. b) și d). Completul poate decide și în alte cazuri invitarea participanților în ședință pentru a se pronunța cu privire la recursul considerat admisibil.”.

56. Art. 248 alin.(1) lit. b) din Codul administrativ reglementează că:

”În urma examinării recursului, Curtea Supremă de Justiție adoptă una dintre următoarele decizii: admite recursul, casează integral sau parțial hotărârea și/sau decizia și adoptă o nouă decizie”.

57. Art. 6 din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr. 132 din 17 iunie 2016

„În vederea realizării misiunii sale, Autoritatea are următoarele funcții:

a) exercitarea controlului averii și al intereselor personale;

b) exercitarea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor;

c) constatarea și sancționarea încălcărilor regimului juridic al declarării averii și intereselor personale, al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor;

d) cooperarea cu alte instituții, atât la nivel național cât și internațional;

e) asigurarea bunei organizări a Autorității și administrarea activității de promovare a integrității subiecților declarării;

f) alte funcții stabilite prin lege.”

58. Art. 7 alin. (2) lit. a) din Legea nr.132/2016:

„În domeniul exercitării controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, Autoritatea constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.”

59. Art. 37 din Legea nr. 132/2016 (în redacția legii în vigoare în perioadă sesizării și efectuării controlului):

„După repartizarea aleatorie a sesizării de efectuare a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate va dispune începerea controlului.

Prevederile art.31, art.32 alin.(3)–(5), art.33, art.34 alin.(2), art.35 și 36 se aplică în mod corespunzător și în cadrul procedurii de inițiere a controlului și de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

În cadrul procedurii de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate are obligația de a invita persoana supusă controlului să-și prezinte punctul de vedere printr-o scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin orice alt mijloc care confirmă informarea (telegramă, fax, e-mail etc.). Punctul de vedere al persoanei supuse controlului poate fi prezentat în termen de 15 zile de la recepționarea invitației. Dacă recepționarea invitației pentru a prezenta un punct de vedere nu este confirmată mai mult de 30 de zile de la expedierea acesteia, inspectorul de integritate întocmește actul de constatare numai după expirarea a 15 zile de la expedierea unei invitații repetate, indiferent de faptul dacă a fost sau nu confirmată recepționarea acesteia.

Acțiunile și actele efectuate de inspectorul de integritate în cadrul controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor nu sînt publice, cu excepția actului de constatare, care se publică pe pagina web oficială a Autorității cu respectarea legislației privind protecția datelor cu caracter personal.

60. Art. 38 alin. (1) – (4) din Legea nr. 132/2016 (în redacția legii în vigoare în perioadă sesizării și efectuării controlului):

„În urma controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate emite un act de constatare în cazul în care stabilește că:

a) persoana supusă controlului nu a declarat și nu a soluționat conflictul de interese sau a emis/adoptat un act administrativ, sau a încheiat direct ori prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, sau a luat personal o decizie ori a participat la luarea unei decizii cu încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese;

- b) persoana supusă controlului s-a aflat ori se află în stare de incompatibilitate;
- c) persoana supusă controlului a încălcat restricțiile prevăzute de lege.

Actul de constatare privind încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor se întocmește în conformitate cu prevederile art.35 și se aduce la cunoștința persoanei vizate de acesta în termen de 5 zile lucrătoare de la data întocmirii.

Persoana poate contesta actul de constatare în condițiile stabilite la art.36.

Actul de constatare privind încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor rămîne definitiv după expirarea termenului specificat la art.36 alin.(1).”

61. Art. 12 alin. (1), (2)-6) și (10) din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016:

„Subiectul declarării se poate afla în conflicte de interese ce pot fi împărțite în următoarele categorii:

- a) conflict de interese potențial;
- b) conflict de interese real;
- c) conflict de interese consumat.

Conflictul de interese potențial reprezintă situația în care interesele personale ale subiectului declarării ar putea conduce la apariția unui conflict de interese real și care se declară în condițiile art.4–7. Conducătorul ierarhic superior acordă consultanță privind evitarea survenirii unui conflict real ca efect al celui potențial.

Conflictul de interese real apare în cazul în care subiectul declarării este chemat să rezolve o cerere/un demers, să emită un act administrativ, să încheie direct sau prin intermediul unei persoane terțe un act juridic, să ia o decizie sau să participe la luarea unei decizii în care are interese personale sau care vizează persoane ce îi sînt apropiate, persoanele fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial și care influențează sau pot influența exercitarea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

În cazul apariției unui conflict de interese real, subiectul declarării este obligat:

a) să informeze șeful ierarhic sau organul ierarhic superior imediat, dar nu mai tîrziu de 3 zile de la data constatării, despre conflictul de interese în care se află;

b) să nu rezolve cererea/demersul, să nu emită actul administrativ, să nu încheie, direct sau prin intermediul unei persoane terțe, actul juridic, să nu ia sau să nu participe la luarea deciziei în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică pînă la soluționarea conflictului de interese.

Informarea despre apariția unui conflict de interese real se va face pînă la soluționarea cererii/demersului, emiterea actului administrativ, încheierea, directă sau prin intermediul unei persoane terțe, a actului juridic, participarea la luarea deciziei sau luarea deciziei și va lua forma unei declarații scrise ce trebuie să conțină date despre natura conflictului de interese și despre modul în care acesta influențează sau poate influența îndeplinirea imparțială și obiectivă a mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică.

Declarația privind conflictul de interese real se înregistrează în Registrul declarațiilor privind conflicte de interese, ținut conform anexei nr.4 de către persoana desemnată de conducătorul organizației publice.

Conflictul de interese consumat reprezintă fapta subiectului declarării de rezolvare a unei cereri/unui demers, de emitere a unui act administrativ, de încheiere directă sau prin intermediul unei persoane terțe a unui act juridic, de luare sau de participare la luarea unei decizii în exercitarea mandatului, a funcției publice sau de demnitate publică cu încălcarea prevederilor alin. (4) și (7).”

62. Art. 17 din Legea privind declararea averii și a intereselor personale nr. 133 din 17 iunie 2016:

„Subiectul declarării este obligat să respecte restricțiile și limitările prevăzute la art.18–21 și cele prevăzute de legislație.”

63. Art. 11 alin (2) din Legii cu privire la statutul persoanelor cu funcție de demnitate publică nr. 199 din 16 iulie 2010

„Demnitarul este obligat să respecte întocmai regimul juridic al conflictului de interese.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

64. Referitor la termenul de declarare a recursului, prevăzut de art. 245 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la 13 decembrie 2023.

65. Din materialele cauzei rezultă că, instanța de apel a expediat la adresa de e-mail a participanților la proces copia deciziei la 7 martie 2024, fapte confirmate prin extrasul din poșta electronică, anexate la dosar.

66. Astfel, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că recurentul Autoritatea Națională de Integritate s-a conformat dispozițiilor art. 245 din Codul administrativ și a depus în termen recursul la 29 decembrie 2023 și 10 aprilie 2024.

67. Prin prisma art. 247 din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție a considerat inoportună citarea participanților la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece argumentele recursului sunt expuse cu suficientă claritate, precum și intimatul și-a exprimat obiecțiile la acestea prin referința depusă.

68. În cauza CtEDO Covalenco v. Moldova nr. 72164/14, hotărârea definitivă din 16 septembrie 2020, Curtea a statuat că este necesar organizarea unei audieri: a) în cazul în care există necesitatea de a evalua dacă circumstanțele au fost stabilite corect de către autorități (a se vedea Malhous v. Republica Cehă [MC], nr. 33071/96, § 60, 12 iulie 2001); b) atunci când circumstanțele cer ca instanța să-și formeze propria impresie referitoare la justițiabili, prin acordarea dreptului de a explica propria lor situație personală, în mod direct sau prin intermediul unui reprezentant (a se vedea Goș, pre-citată, § 51; Miller, precitată, § 34 in fine; și Andersson v.

Suedia, nr. 17202/04, § 57, 7 decembrie 2010); c) în cazul în care instanța are nevoie de a obține o clarificare cu privire la anumite detalii, inter alia prin intermediul unei audieri (a se vedea *Fredin v. Suedia* (nr. 2), 23 februarie 1994, § 22, Seria A nr. 283-A, și *Lundevall v. Suedia*, nr. 38629/97, § 39, 12 noiembrie 2002).

69. Înainte de a analiza circumstanțele de fapt ale speței și actul judecătoresc contestat, instanța de recurs consideră esențial să sublinieze importanța fundamentală a legislației privind integritatea, în special în ceea ce privește regimul conflictelor de interese, ca element cheie pentru dezvoltarea durabilă a țării și combaterea corupției.

70. Legislația în domeniul integrității, inclusiv reglementările referitoare la conflictul de interese, are un rol fundamental în consolidarea încrederii publice în instituțiile statului, promovarea transparenței și responsabilității în exercitarea funcțiilor publice. Prin stabilirea unor standarde clare pentru identificarea, declararea și soluționarea conflictelor de interese, precum și prin instituirea unor mecanisme eficiente de sancționare a abaterilor, această legislație contribuie la asigurarea unui mediu instituțional bazat pe legalitate, imparțialitate și respectarea principiilor statului de drept.

71. Combaterea conflictelor de interese reprezintă un element crucial pentru atingerea obiectivului strategic al oricărui stat democratic de a eradică corupția. Prin natura sa, conflictul de interese poate conduce la decizii părtinitoare, subminând încrederea cetățenilor în instituții, afectând dezvoltarea economică și compromițând funcționarea echitabilă a administrației publice. În acest context, legislația în acest domeniu nu doar impune obligații și interdicții pentru persoanele publice, ci și oferă garanții menite să protejeze interesul public, să prevină abuzurile și să consolideze o guvernare responsabilă și transparentă.

72. Este imperativ ca regimul juridic al conflictelor de interese să fie respectat cu strictețe, iar abaterile să fie sancționate prompt și adecvat. Această aplicare riguroasă a prevederilor legale nu doar că descurajează practicile neconforme, dar creează și premisele unei administrații publice eficiente, bazate pe transparență și echitate. Prin prevenirea și combaterea conflictelor de interese, se promovează un climat instituțional integru, care reflectă valorile fundamentale ale statului de drept și protejează interesul public.

73. Instanțele de judecată au un rol esențial în acest proces, asigurând aplicarea imparțială și consecventă a legislației, ceea ce reprezintă o condiție indispensabilă pentru consolidarea statului de drept. Prin deciziile lor, instanțele contribuie nu doar la soluționarea litigiilor individuale, ci și la crearea unui precedent, care să promoveze respectarea normelor de integritate.

74. Astfel, acțiunile instanțelor întăresc încrederea publicului în sistemul de justiție și transmit un mesaj clar că nerespectarea legislației, în special în domeniul integrității, nu va rămâne nepedepsită. În acest mod, instanțele devin un factor-cheie în promovarea unei culturi a integrității la toate nivelurile societății, prin descurajarea practicilor ilegale și stimularea unei conduite etice atât în sectorul public, cât și în cel privat.

75. Responsabilitatea instanțelor de a aplica normele în mod ferm și echitabil asigură, de asemenea, o protecție efectivă a interesului public și contribuie la dezvoltarea unei administrații publice responsabile, transparente și eficiente. Astfel, instanțele de judecată nu doar că apără principiile statului de drept, ci devin și un motor al schimbării culturale în societate, orientată către respectarea legii și promovarea integrității.

76. Sub aspectul stării de fapt, Completul de judecată reține că, 17 martie 2021, la Autoritatea Națională de Integritate a fost înregistrată sesizarea Președintei Autorității Naționale de Integritate, prin care s-a solicitat examinarea faptelor descrise în articolul „*Primarul satului Băxani și-a angajat soția și fiica la Primărie*”, prin prisma art. 28 alin. (1) din Legea nr. 132/2016.

77. Prin procesul-verbal de inițiere a controlului nr. 237/25 din 14 aprilie 2019, inspectorul de integritate Cristina Prisacari a dispus inițierea controlului privind respectarea regimului juridic al conflictului de interese în privința lui Ghenadie Pereteatcu, primar al satului Băxani, raionul Soroca și informarea lui Ghenadie Pereteatcu despre inițierea controlului, fiindu-i explicate drepturile și obligațiile prevăzute la art. 33 din Legea cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

78. Prin scrisoarea nr. 04-25/1920 din 15 aprilie 2021, Ghenadie Pereteatcu a fost informat cu referire la inițierea în privința sa a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, scrisoare recepționată de către ultimul la 21 aprilie 2021.

79. Prin solicitarea nr. 04-25/1907 din 14 aprilie 2021 remisă Comisiei Electorale Centrale, au fost solicitate informații iar prin răspunsul Comisiei Electorale Centrale nr. CEC-8/3846 din 19 aprilie 2021, inspectorul de integritate a fost informat că, Ghenadie Pereteatcu este primar al satului Băxani, raionul Soroca, fiind ales la alegerile locale generale din 20 octombrie 2019, iar mandatul i-a fost validat prin hotărârea Judecătoriei Soroca din 29 octombrie 2019.

80. Prin notificarea inspectorului de integritate nr. 04-25/3001 din 09 iunie 2021, s-a solicitat Primăriei Băxani prezentarea pe suport de hârtie sau în format electronic în termen de 15 zile de la recepționarea interpelării, a informației și/sau a actelor administrative și/sau juridice emise/semnate între

Primăria s. Băxani și fiica dlui Ghenadie Pereteatcu, angajată în calitate de bibliotecară în s. Băxani, cu anexarea actelor confirmative.

81. Prin notificarea inspectorului de integritate nr. 04-25/3002 din 09 iunie 2021, s-a solicitat Primăriei Băxani prezentarea informației cu privire la numirea/angajarea și suspendarea, după caz încetarea raporturilor de serviciu ale dnei Tatiana Pereteatcu, în funcția de bibliotecar și arhivar în cadrul Primăriei s. Băxani, cu anexarea actelor confirmative.

82. La data de 17 iunie 2021, Primarul satului Băxani, Ghenadie Pereteatcu a informat inspectorul de integritate că Tatiana Pereteatcu și Maria Bezan, au fost angajate în funcție de bibliotecar, prin dispoziția sa, ca primar al satului Băxani. La fel, s-a indicat că motivul angajării este că atunci când postul de bibliotecar devenise vacant, nu era nici un doritor de a lucra ca bibliotecar și a fost nevoit să angajeze soția și fiica în această postură, fiind impus de interesul public.

83. Prin notificarea inspectorului de integritate nr. 04-25/3946 din 22 iulie 2021, s-a solicitat Primăriei satului Băxani prezentarea în copii autentificate a informației, înscrisurilor și/sau documentelor după cum urmează: documente financiar-contabile privind achitățile tuturor tipurilor de drepturi salariale pentru întreaga perioadă de activitate emise în privința Tatiane Pereteatcu și a Mariei Pereteatcu, semnate/avizate de către Ghenadie Pereteatcu; extrasul din Registrul declarațiilor privind conflictele de interes și documentele confirmative privind declararea conflictelor de interes de către Ghenadie Pereteatcu, inclusiv declarația despre conflictul de interes, opțiunea de soluționare și actele care certifică respectarea acesteia.

84. Prin solicitarea nr. 04-25/3947 din 22 iulie 2021 remisă Comisiei Electorale Centrale, au fost solicitate informații, iar prin răspunsul Comisiei Electorale Centrale nr. CEC-8/4563 din 23 iulie 2021, inspectorul de integritate a fost informat că, Ghenadie Pereteatcu în cadrul alegerilor locale generale din 14 iunie 2015 și 20 octombrie 2019, a fost ales primar al satului Băxani, raionul Soroca, mandatele fiindu-i validate prin hotărârile Judecătorei Soroca din 06 iulie 2015 și, respectiv, 29 octombrie 2019.

85. Prin răspunsul Primăriei satului Băxani nr. 172 din 28 iulie 2021, inspectorul de integritate a fost informat că în Registrul de evidență a informațiilor cu privire la conflictul de interes raportate de angajații entităților publice nu este nici o înscrisură referitor la conflictul de interes între Primarul Ghenadie Pereteatcu, Tatiana Pereteatcu și Maria Bezan. Ghenadie Pereteatcu nu a declarat conflictul de interes în privința Tatiane Pereteatcu și Maria Bezan.

86. Prin notificarea inspectorului de integritate nr. 04-25/4308 din 05 august 2021, s-a solicitat lui Ghenadie Pereteatcu prezentarea punctului de vedere asupra situației de conflict de interes apărut ca urmare a rezolvării

cererii/demersului, încheierea actelor juridice și emiterea, semnarea mai multor acte administrative care vizează persoana apropiată – soția Tatiana Pereteatcu și fiica- Maria Berzan.

87. În data de 17 august 2021, Ghenadie Pereteatcu a prezentat punctul de vedere în scris.

88. Prin actul de constatare nr. 285/25 din 15 septembrie 2021, întocmit de inspectorul de integritate Cristina Prisacari s-a decis: 1. Se constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese de către Ghenadie Pereteatcu, primar al satului Băxani, raionul Soroca, manifestat prin nedeclararea și nesoluționarea conflictelor de interese reale și admiterea conflictelor de interese consumate în cazul luării deciziilor și semnării/încheierii actelor administrative și juridice în privința persoanelor apropiate (soție și copil) în exercitarea mandatului de primar; 2. Din momentul în care actul de constatare rămâne definitiv, în termen de 5 zile se sesizează organul competent în vederea declanșării în privința lui Ghenadie Pereteatcu procedura de revocare a mandatului de primar al satului Băxani. 3. Se decede dl Ghenadie Pereteatcu din dreptul de a exercita o funcție publică sau o funcție de demnitate publică, inclusiv funcția (mandat) de primar pe o perioadă de 3 (trei) ani de la data încetării mandatului de primar sau din data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabilă a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese. 4. Se înscrie dl Ghenadie Pereteatcu în Registrul de stat al persoanelor care au interdicție de a ocupa o funcție publică sau de demnitate publică, de la data eliberării sau destituirii din funcție sau din data rămânerii definitive a actului de constatare ori din data rămânerii definitive și irevocabilă a hotărârii judecătorești prin care se confirmă existența conflictului de interese.

89. La 6 octombrie 2021 Ghenadie Pereteacu a depus prezenta cerere de chemare în judecată împotriva Autorității Naționale de Integritate cu privire la contestarea actelor administrative.

90. Fiind investită cu judecarea cauzei în fond, prima instanță a ajuns la concluzia netemeinicii acțiunii pe care a respins-o ca fiind neîntemeiată.

91. Examinând prezenta cauză în ordine de apel, Curtea de Apel Chișinău, prin decizia din 13 decembrie 2023 a conchis necesitatea casării hotărârii primei instanțe și emiterii unei decizii noi de admitere a acțiunii.

92. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție analizând materialele dosarului în coraport cu normele juridice ce guvernează raportul juridic litigios, ajunge la concluzia că soluția instanței de apel este greșită, pe când concluzia primei instanțe despre necesitatea respingerii cererii de chemare în judecată a reclamantului Ghenadie Pereteacu este justă, având la

bază cumulul dovezilor administrate în cadrul dezbaterilor judiciare, cărora le-a fost dată aprecierea juridică cuvenită.

93. În susținerea concluziei enunțate, instanța de recurs menționează că reieșind din materialele cauzei, Tatiana Pereteatcu și Maria Bezan sunt soția și fiica reclamantului Ghenadie Pereteatcu care deține mandatul de primar al sat. Băxani, r-nul Sproca, au calitate de persoane apropiate și determină interesul personal a lui Ghenadie Pereteatcu din relația de rudenie (soț-soție, tată-fiică).

94. Totodată, Ghenadie Pereteatcu, exercitând funcția de Primar al sat. Băxani, r-nul Sproca, a emis mai multe acte în privința persoanelor apropiate – soției Tatiana Pereteatcu și fiicei Maria Bezan.

95. Astfel, prima instanță, just a conchis că Ghenadie Pereteatcu, exercitând funcția de Primar al sat. Băxani, r-nul Soroca a soluționat cereri, a semnat/emis mai multe acte, după cum urmează: în perioada exercitării primului mandat în calitate de Primar al sat. Băxani, r-nul Soroca, reclamantul a emis mai multe acte administrative și juridice în privința persoanei apropiate „soția”, dna Tatiana Pereteatcu, după cum urmează: - dispoziția nr.33p din 15.10.2017 cu privire la numirea în funcția de bibliotecară a dnei Tatiana Pereteatcu; - contractul individual de muncă nr.2 din 16.10.2017 pe perioadă nedeterminată încheiat cu dna Tatiana Pereteatcu; - dispoziția nr. 1p din 22.01.2018 cu privire la plata premiului anual pentru personalul din sistemul bugetar în cuantumul unui salariu lunar de funcție pentru activitatea desfășurată în anul 2017; - dispoziția nr.19p din 24.09.2018 cu privire la eliberarea din funcția de bibliotecară a dnei Tatiana Pereteatcu; - dispoziția nr.15p din 02.03.2019 cu privire la numirea în funcția de bibliotecară a dnei Tatiana Pereteatcu; - contractul individual de muncă nr.1 din 02.03.2019 încheiat cu dna Tatiana Pereteatcu. În privința „fiica”, dna Maria Bezan, după cum urmează: dispoziția nr. 20p din 28.09.2018 cu privire la numirea în funcția de bibliotecară a dnei Maria Bezan; - contractul individual de muncă nr.2 din 01.10.2018 încheiat cu dna Marin Bezan; - dispoziția nr.21p din 28.09.2018 cu privire la îndeplinirea unor atribuții suplimentare(arhivist); - dispoziția nr.06 din 18.02.2019 cu privire la acordarea premiului anual pentru rezultatele activității pentru anul 2018 în mărime de un salariu; - cererea de acordare a concediului pentru îngrijirea copilului a dnei Maria Bezan; - dispoziția nr.19-P din 19.06.2019 cu privire la acordarea concediului pentru îngrijirea copilului dnei Maria Bezan.

96. Altfel spus, Ghenadie Pereteatcu, fiind subiect al declarării nu a respectat obligația de evitare a conflictelor de interese. Or, aceasta, în calitate sa de primar al sat. Băxani, r-nul Soroca, a soluționat și a semnat 12 de acte administrative în privința persoanei apropiate, și anume a soției Tatiana Pereteatcu și fiicei Maria Bezan, contrar dispozițiilor art. 12 alin. (4)

lit. a) și b) și (5) din Legea nr. 133/2016 și prevederilor art. 14 alin. (2) lit. a) și b) din Legea integrității nr. 82 din 25.05.2017.

97. Totodată, instanța de recurs notează că, în cadrul controlului subiectul conform informației disponibile din Registrul declarațiilor privind conflictele de interese al Autorității Naționale de Integritate, nu au fost identificate înscrisuri despre careva declarații adresate Autorității Naționale de Integritate de către Ghenadie Pereteatcu, primar al sat. Băxani, r-nul Soroca, în perioada exercitării mandatului de primar, prin care aceasta ar fi solicitat soluționarea cărorva conflicte de interese reale în care s-a aflat până la emiterea actelor menționate supra.

98. Cu referire la concluzia Curții de Apel Chișinău că Autoritatea Națională de Integritate a încălcat termenul de efectuare a procedurii administrative, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție o consideră neîntemeiată, din următoarele aspecte.

99. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, ulterior repartizării aleatorii sesizării și dispunerea inițierii controlului regimului juridic în virtutea prevederilor art.19, art. 20 și art. 37 din Legea nr. 132/2016, care reglementează activitățile desfășurate de inspectorul de integritate, drepturile și obligațiile acestuia în cadrul efectuării controlului privind respectarea la caz al regimului juridic al conflictelor de interese, inspectorul de integritate necesită un termen rezonabil și suficient în efectuarea unui control obiectiv, corect și mult aspectual.

100. Conform art.60 alin.(1), (4) și (5) din Codul administrativ, termenul general în care o procedură administrativă trebuie finalizată este de 30 de zile, dacă legea nu prevede altfel. Din motive justificate legate de complexitatea obiectului procedurii administrative, termenul general poate fi prelungit cu cel mult 15 zile. Această prelungire are efect doar dacă este comunicată în scris participanților la procedura administrativă în termen de 30 de zile, împreună cu motivele prelungirii. În mod excepțional, când în procedura administrativă se înregistrează cazuri de complexitate deosebită care necesită timp pentru prelucrarea documentelor, autoritatea publică poate stabili un termen mai mare pentru finalizarea procedurii administrative, care nu va depăși 90 de zile.

101. Din norma dată de drept citată, rezultă că, legiuitorul cert a prevăzut termenul general de 30 de zile în care o procedură administrativă trebuia finalizată, dacă legea nu prevede altfel. La fel, se atestă că, această prevedere legală este o normă generală, care admite excepțiile prevăzute de legea specială.

102. Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține prevederile art.10 alin.(1) din Legea nr.133 din 17 iunie 2016 privind declararea averii și a intereselor personale, în vigoare la data efectuării

controlului privind respectarea regimului conflictelor de interese de către Ghenadie Pereteacu, care reglementează că, controlul averii și al intereselor personale ale subiecților declarării se efectuează de către Autoritatea Națională de Integritate în conformitate cu Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate.

103. Așadar, procedura administrativă în cadrul controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor este reglementată de legea specială și anume, Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, care și urmează a fi aplicată în speță.

104. Reieșind din dispozițiile art.37 alin. (1)-(3) din Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în redacția legii în vigoare la acel moment, după repartizarea aleatorie a sesizării de efectuare a controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate va dispune începerea controlului. Prevederile art.31, art.32 alin.(3)–(5), art.33, art.34 alin.(2), art.35 și art.36 se aplică în mod corespunzător și în cadrul procedurii de inițiere a controlului și de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor.

105. În cadrul procedurii de control privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor, inspectorul de integritate are obligația de a invita persoana supusă controlului să-și prezinte punctul de vedere printr-o scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin orice alt mijloc care confirmă informarea (telegramă, fax, email etc.). Punctul de vedere al persoanei supuse controlului poate fi prezentat în termen de 15 zile de la recepționarea invitației. Dacă recepționarea invitației pentru a prezenta un punct de vedere nu este confirmată mai mult de 30 de zile de la expedierea acesteia, inspectorul de integritate întocmește actul de constatare numai după expirarea a 15 zile de la expedierea unei invitații repetate, indiferent de faptul dacă a fost sau nu confirmată recepționarea acesteia

106. După cum se observă din materialele cauzei și dosarul administrativ, în perioada 1 aprilie 2021 (repartizării sesizării) – până la 15 septembrie 2021, în procedura de control, inspectorul de integritate a efectuat un șir de acțiuni întru elucidarea eventualelor încălcări a regimului juridic al conflictelor de interese din partea subiectului declarării, Ghenadie Pereteacu.

107. De asemenea, potrivit art.31 alin.(1) din Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în vigoare la acel moment, stipulează că în termen de 15 zile de la data repartizării sesizărilor, inspectorul de integritate efectuează verificarea prealabilă a acestora. În

cadrul verificării prealabile, inspectorul de integritate verifică respectarea condițiilor de formă și conținut ale sesizărilor și existența bănuielii rezonabile privind încălcarea regimului juridic de declarare a averii și a intereselor personale. Verificarea prealabilă include validarea datelor din declarațiile de avere și interese personale prin intermediul sistemului informațional e-Integritate. Verificarea prealabilă se finalizează cu emiterea unui proces-verbal de inițiere a controlului sau de refuz al inițierii controlului.

108. Conform art. 32 alin. (3) și (4) din aceeași Lege, în redacția legii în vigoare la acel moment, în procesul de control al averii și intereselor personale, inspectorul de integritate are dreptul să solicite oricăror persoane fizice sau persoane juridice de drept public ori privat, inclusiv instituțiilor financiare, documentele și informațiile necesare pentru realizarea controlului. La solicitarea inspectorului de integritate, subiecții menționați la alin.(3) sunt obligați să prezinte Autorității, în termen de 15 zile de la recepționarea solicitării, pe suport de hârtie sau în format electronic, datele, informațiile, înscrisurile și documentele justificative solicitate.

109. Din cele menționate, instanța de recurs constată că instanța de apel, eronat a examinat legalitatea desfășurării procedurii de control cu privire la respectarea regimului juridic al conflictelor de interese de către Ghenadie Pereteatcu, prin prisma respectării termenului general al procedurii administrative prevăzut la art. 60 din Codul administrativ.

110. Or, legea specială ce reglementează procedura efectuării controlului privind respectarea regimului juridic al conflictelor de interese, a stărilor de incompatibilitate, precum și a încălcării regimului juridic al restricțiilor și limitărilor și anume, Legea nr.132 din 17 iunie 2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, în redacția legii în vigoare la data inițierii controlului, stabilea alți termeni de finalizare a procedurii de verificare, care cumulativ depășesc cu mult termenul general al procedurii administrative de 30 de zile prevăzut la art. 60 din Codul administrativ, totodată nefiind stabilit un anumit termen limită în acest sens.

111. De fapt, chestiunea cu privire la termenul de verificare a respectării regimului juridic al conflictelor de interese în privința lui Ghenadie Pereteatcu urma a fi verificată prin prisma art. 27 din Codul administrativ, care cert statuează că, în cazul în care prezentul cod sau alte legi speciale nu impun un anumit termen, autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze într-un termen rezonabil.

112. Prin urmare, având în vedere volumul de lucru realizat de către inspectorul de integritate și sarcina de lucru, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că nu a fost încălcat termenul rezonabil al procedurii administrative.

113. Cu referire la concluzia Curții de Apel Chișinău că inspectorul de integritate nu a constatat dacă Ghenadie Pereteatcu la semnarea actelor juridice/ administrative și-a îndeplinit imparțial și neobiectiv funcția și a oferit careva facilități în raport cu alți angajați, Completul Curții Supreme de Justiție relevă că Legea nu impune Autoritatea Națională de Integritate să documenteze detaliat fiecare aspect subiectiv al interesului personal, dar să stabilească dacă acțiunile persoanei vizate au fost influențate de relații personale sau de altă natură, astfel încât să afecteze imparțialitatea și obiectivitatea deciziilor. În acest caz, actele administrative semnate de Ghenadie Pereteatcu, inclusiv acordarea premiului anual, demonstrează o utilizare pătinitoare a funcției publice în beneficiul unui interes personal.

114. Aceste fapte sunt documentate în actul Autorității Naționale de Integritate și corespund criteriilor prevăzute de lege pentru a stabili un conflict de interese. Prin urmare, pretinsa lipsă de detaliere a interesului personal nu afectează legalitatea actului administrativ emis.

115. Mai mult, conflictul de interese consumat, prin semnarea unor acte administrative favorabile unei persoane apropiate, demonstrează în mod obiectiv existența unui interes personal de natură să afecteze imparțialitatea și obiectivitatea deciziilor primarului sat. Băxani, r-nul Soroca. Prin urmare, interesul personal constă în relația apropiată cu beneficiarul actelor administrative, iar această relație este suficientă, fără a fi necesară o detaliere suplimentară.

116. Totodată, Ghenadie Pereteatcu ar fi trebuit să declare această situație tocmai pentru a preveni orice suspiciuni de interes personal care ar putea influența deciziile administrative. Faptul că nu a declarat conflictul reprezintă o încălcare a normelor de integritate și transparență în funcția publică, chiar dacă interesul personal nu a fost material sau evident.

117. Or, emiterea și semnarea celor acte administrative în privința soției și fiicei creează o situație în care este perceput ca Ghenadie Pereteatcu a acționat în interesul acesteia. Interesul personal se evidențiază prin faptul că este compromisă imparțialitatea, fiind puse în prim plan legături personale la adoptarea deciziilor profesionale. Aceasta este o formă de interes personal, în care prioritățile instituționale sunt influențate de relațiile private.

118. Aceste acțiuni au creat premisele unei influențe personale în procesul decizional, afectând imparțialitatea necesară în administrarea instituției publice.

119. Subsecvent, la concluzia Curții de Apel Chișinău că Autoritatea Națională de Integritate a încălcat principiul proporționalității și nu a motivat corespunzător actul de constatare în partea ce ține de aplicarea sancțiunii, instanța de recurs reține că, prin prisma dispozițiilor art. 23 alin. (4) din Legea nr. 133/2016 privind declararea averii și a intereselor personale (în

vigoare la data emiterii actului de constatare) și art. 39 alin. (2) din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, din moment ce inspectorul de integritate în rezultatul desfășurării procedurii administrative de control constată încălcarea regimului juridic al conflictelor de interese, emite un act de constatare. În acest sens, sancțiunile și anume: încetarea raporturilor de muncă, privarea de dreptul de a deține o funcție publică sau de demnitate publică, precum și înscrierea în Registrul de stat al interdicțiilor survin ca efect al legii, fără ca inspectorul de integritate să dispună de o marjă de apreciere în acest sens. Altfel spus, în condițiile în care legea prevede în mod expres tipurile de încălcări și sancțiunile pentru aceste încălcări, inspectorul aplică norma specială. Or, dacă autoritatea poate decide discreționar și doar din mai multe consecințe juridice este legală, atunci dreptul discreționar al autorității publice se reduce la alegerea consecinței juridice/soluției legale.

120. În acest sens, este relevantă practica Curții Supreme de Justiție în cauzele: 3ra-73/2023, 3ra-600/23, 3ra-653/23.

121. Astfel, relevând dispozițiile art. 35-39 din Legea nr. 132/2016 cu privire la Autoritatea Națională de Integritate, instanța de recurs conchide că actul emis de Autoritatea Națională de Integritate identifică clar acțiunile concrete, care au generat conflictul de interese și beneficiarul acestuia, respectând pe deplin cerințele legale.

122. La fel nu poate fi reținută nici concluzia instanței de apel precum că, pretinsul conflict de interese a fost admis de Ghenadie Pereteatcu în perioada exercitării funcției de primar obținut în cadrul alegerilor locale din 28 iunie 2015, ia pe perioada exercitării mandatului de primar validat prin hotărârea Judecătorei Soroca din 29 octombrie 2019, Ghenadie Pereteatcu nu a emis careva acte administrative și / sau juridice cu încălcarea dispozițiilor Legii nr. 133/2016, or ținând cont de Hotărârea Judecătorei Soroca nr. 3-86/15 din 6 iulie 2015 și Hotărârea Judecătorei Soroca (sediul Central) nr. 3-107/19 din 29 octombrie 2019, se reține că Ghenadie Pereteatcu a exercitat consecutiv mandatul de primar al sat. Băxani, r-nul Soroca din 6 iulie 2015 și ulterior din 29 octombrie 2019.

123. Iar potrivit art. 32 alin. (1) al Legii nr. 132/2016, în redacția legii în vigoare în perioadă sesizării și efectuării controlului, în procesul de control al averii și al intereselor personale, inspectorul de integritate verifică datele și informațiile privind averea existentă a persoanei supuse controlului, precum și modificările patrimoniale intervenite pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică. Controlul poate fi efectuat pe durata exercitării mandatelor, a funcțiilor publice sau de demnitate publică și în decursul a 3 ani după încetarea acesteia.

124. Prin urmare, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră întemeiat argumentul recurentei că instanța de apel a emis decizia contestată cu aplicarea eronată a normelor de drept material.

125. Așadar, având în vedere faptul că hotărârea primei instanțe este legală și întemeiată, iar decizia instanței de apel a fost emisă cu încălcarea normelor de drept material, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, de a casa decizia din 13 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău și a menține hotărârea din 13 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani.

126. În conformitate cu art. 248 alin. (1) lit. b) și art. 248 alin. (3) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Admite recursul depus de către Autoritatea Națională de Integritate.

Casează decizia din 13 decembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, și emite o decizie nouă, prin care se menține hotărârea din 13 decembrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Râșcani, adoptată în cauza de contencios administrativ intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ghenadie Pereteatcu împotriva Autorității Naționale de Integritate, privind anularea actului administrativ defavorabil.

Decizia este irevocabilă.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Ion Malanciuc